

ADVIES Nr. 2.064

Zitting van dinsdag 28 november 2017

Rapporteringscyclus betreffende de niet-geratificeerde verdragen - Alomvattende studie
2019 over de socialebeschermingsniveaus

x x x

ADVIES Nr. 2.064

Onderwerp: Rapporteringscyclus betreffende de niet-geratificeerde verdragen – Alomvattende studie 2019 over de socialebeschermingssokkels

Bij brief van 17 oktober 2017 heeft de heer J. Vanthuyne, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid a.i., de Raad een vragenlijst van het IAB bezorgd, alsook een ontwerp van antwoord daarop dat is opgesteld door de FOD Werkgelegenheid krachtens artikel 19 van het IAO-Statuut betreffende de rapporteringsoefening over de niet-geratificeerde verdragen en aanbevelingen.

De Raad wordt geraadpleegd over dit ontwerp van antwoord krachtens het Verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingen over de internationale arbeidsnormen.

De commissie Internationale Arbeidsorganisatie werd belast met het onderzoek van dit vraagstuk.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 28 november 2017 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

Bij brief van 17 oktober 2017 heeft de heer J. Vanthuyne, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid a.i., de Raad een vragenlijst van het IAB bezorgd, alsook een ontwerp van antwoord daarop dat is opgesteld door de FOD Werkgelegenheid krachtens artikel 19 van het IAO-Statuut betreffende de rapporteringsoefening over de niet-geratificeerde verdragen en aanbevelingen.

Deze oefening heeft dit jaar betrekking op de toepassing van aanbeveling nr. 202 over de socialebeschermingssokkels, 2012.

De Raad wordt geraadpleegd over dit ontwerp van antwoord krachtens het Verdrag nr. 144 betreffende de tripartiete raadplegingen over de internationale arbeidsnormen.

De regeringen wordt gevraagd om tegen uiterlijk 31 december 2017 hun onderbouwde rapporten naar het IAB te verzenden, zodat de Commissie van deskundigen voor de toepassing van de verdragen en aanbevelingen ze in aanmerking kan nemen om in 2019 een alomvattende studie te voeren over de nationale wetgeving en praktijken van de lidstaten met betrekking tot de socialebeschermingssokkels. Die studie moet als basis dienen voor een toekomstige terugkerende discussie van de Internationale Arbeidsconferentie.

Met het oog op het uitbrengen van een onderbouwd advies over het ontwerprapport van de regering heeft de Raad in het kader van zijn onderzoek de technische steun kunnen genieten van de diensten van de administratie van de Werkgelegenheid, die hij bedankt voor hun waardevolle medewerking.

II. ALGEMENE OVERWEGINGEN

De Raad wenst meerdere algemene opmerkingen te formuleren.

- A. Hij benadrukt allereerst de belangstelling die hij al geruime tijd heeft in de door de IAO genomen demarche ter bevordering van de goedkeuring van internationale normen om de lidstaten ertoe aan te zetten op nationaal niveau socialebeschermings-sokkels uit te werken in het kader van volledige socialezekerheidsstelsels die aan hun situatie en ontwikkelingsniveau zijn aangepast, met medewerking van de sociale partners.

Hoewel hij zeer actief en voortdurend betrokken is bij de ontwikkeling en de voortzetting van de tripartite sociale dialoog binnen de IAO, heeft deze kwestie zijn bijzondere aandacht gekregen.

Zo heeft de Raad in 2011 een eerste positief advies over deze thematiek uitgebracht (advies nr. 1.782 van 28 november 2011) in het kader van de eenvoudige discussie die daarover plaatsvond. Hij boog zich over de reikwijdte en de inhoud van de toekomstige autonome aanbeveling inzake socialebeschermings-sokkels.

In 2013 heeft de Raad ook een advies uitgebracht over de uitvoering in België van de aanbeveling die de Internationale Arbeidsconferentie van 2012 heeft aangenomen (advies nr. 1881 van 13 december 2013).

- B. De Raad wenst er bovendien aan te herinneren dat de aanbeveling nr. 202 voortvloeit uit een bijzondere politieke en institutionele context, in lijn met de conclusies van de terugkerende discussie die plaatsvond tijdens de 100e zitting van de Internationale Arbeidsconferentie, en waarvan de consensus over de sociale zekerheid stoelt op de Waardig Werk Agenda.

Enerzijds is de uitbreiding van de sociale bescherming een van de strategische doelstellingen van waardig werk, zoals bepaald door het IAB. Die doelstelling is onlosmakelijk verbonden met de andere drie doelstellingen, d.i. jobcreatie, de waarborg van rechten op het werk en de bevordering van de sociale dialoog. Die vier doelstellingen vormen een samenhangend geheel, zijn onderling verbonden en versterken elkaar.

In dat opzicht is de Raad van mening dat het, met het oog op een zekere samenhang in het onderzoek naar de normen, nuttig zou zijn de vier pijlers van de Waardig Werk Agenda globaal te onderzoeken. Hetzelfde geldt voor de verdragen en aanbevelingen die ze in werking stellen.

De Raad wenst anderzijds te herinneren aan de institutionele context waarin de aanbeveling nr. 202 werd aangenomen en de redenen die daartoe hebben geleid.

Uit de in 2011 gepubliceerde alomvattende studie over de sociale-zekerheidsinstrumenten in het licht van de IAO-verklaring van 2008 betreffende de sociale rechtvaardigheid voor een billijke mondialisering is gebleken dat een groot aantal landen niet in staat was de geldende verdragen inzake sociale zekerheid te ratificeren, en in het bijzonder het Verdrag nr. 102 betreffende de sociale zekerheid (1952), en dat omwille van verschillende redenen, zoals verschillen tussen de nationale wetgeving en praktijk en de bepalingen van het Verdrag nr. 102.

Ook werd vastgesteld dat de aanbevelingen inzake sociale zekerheid en het voornoemde Verdrag nr. 102 geen voldoende basis leken te bieden voor de overgang naar een universele dekking middels een reeks basisgaranties inzake sociale zekerheid en dat het bijgevolg noodzakelijk was in een bijkomend instrument te voorzien ter bevordering van de goedkeuring van socialebeschermingsmaatregelen op wereldschaal.

De aanbeveling nr. 202 betreffende de socialebeschermings-sokkels werd bijgevolg aangenomen om een tweeledig doel te bereiken:

- de sociale zekerheid uitbreiden voor iedereen, door het verschaffen van een minimum aantal basisgaranties inzake sociale zekerheid;
- de landen bijstaan om op de ladder van de sociale zekerheid geleidelijk aan het niveau van de sociale zekerheid te bereiken dat is bepaald bij het Verdrag nr. 102 betreffende de sociale zekerheid (1952).

Rekening houdend met het voorgaande, kondigt de Raad aan dat België de doelstellingen van de aanbeveling nr. 202 bereikt aangezien het het Verdrag nr. 102 in 1959 heeft geratificeerd en het bovendien voldoet aan het niveau van de sociale voorwaarden die dat Verdrag bepaalt.

Op basis van die vaststellingen is hij van mening dat België niet over deze thematiek zou moeten worden geraadpleegd in het kader van de rapporteringscyclus over de niet-geratificeerde verdragen en aanbevelingen krachtens artikel 19 van het IAO-Statuut.

De Raad is bijgevolg van mening dat deze oefening een geringe meerwaarde biedt voor België, rekening houdend met de geleverde inspanningen om zijn rapporteringsverplichtingen na te komen.

Hij wenst dat de rapporteringsprocessen in de toekomst beter worden gestroomlijnd, in navolging van wat hij reeds meerdere keren heeft gevraagd in het kader van zijn vorige adviezen en rapporten. Zo herinnert hij eraan dat, zowel wat betreft de complexiteit van de gestelde vragen als het aantal ervan, die rapporteringsoefeningen voor meer en meer werk zorgen dat de diensten van de administratie niet kunnen dragen als gevolg van een gebrek aan personeel dat de dossiers behandelt.

Bijgevolg herhaalt hij zijn vraag om de gedachteoefening die enkele jaren geleden is gestart bij het IAB, voort te zetten met het oog op een hernieuwing en rationalisering van de rapporteringscycli, alsook een harmonisering van de bestaande normen.

Daarnaast nodigt hij het Internationaal Arbeidsbureau uit om in de toekomst na te gaan of de lidstaten van de IAO de doelstellingen bereiken van een instrument dat kadert binnen een rapporteringsprocedure, voor ze aan een dergelijke rapporteringsoefening te onderwerpen. Bovendien stelt hij voor dat de Commissie van deskundigen voor de toepassing van de normen die aanpak hanteert in het kader van haar alomvattende studie van 2019 en dat die aanpak in de toekomst wordt gesystematiseerd.

III. BIJZONDERE OVERWEGINGEN

De Raad heeft het door de diensten van de administratie van de Werkgelegenheid voorgelegde ontwerprapport aandachtig onderzocht over de door België genomen maatregelen ter uitvoering van de bepalingen van de aanbeveling nr. 202 betreffende de socialebeschermingssokkels, 2012.

Hij is verheugd over het zeer gedetailleerde rapport van de diensten van de administratie en wenst er nog enkele elementen aan toe te voegen die hij bepalend acht in het kader van een beleid om de sociale zekerheid uit te breiden.

Ook dringt hij aan op de niet te verwaarlozen rol van de sociale partners in de uitwerking, het beheer en de uitvoering van het Belgische sociale beleid, zowel inzake sociale zekerheid als sociale bijstand.

Hij herinnert er met name aan dat de sociale partners sinds enkele jaren aan de basis liggen van maatregelen om de socialezekerheidsuitkeringen welvaartvast te maken. Het gaat concreet om een structureel mechanisme om de inkomensvervangende uitkeringen van werknemers aan te passen aan de evolutie van de algemene welvaart, op basis van parameters afkomstig uit projecties aangaande de evolutie van de sociale uitgaven op lange termijn. Er is eenzelfde mechanisme voorzien voor het zelfstandigenstelsel. Dat mechanisme is sinds 2008 ook van toepassing op de socialebijstandsuitkeringen.

Tijdens die oefening moeten de sociale partners in hun adviezen rekening houden met verschillende contextuele factoren, waaronder de evolutie van de tewerkstellingsgraad en de noodzaak om een duurzaam financieel evenwicht te bereiken binnen de sociale zekerheid, en moeten ze dus ook aandacht hebben voor de economische groei, de vergrijzing, het verband tussen het aantal uitkeringsgerechtigden en het aantal werkzame personen. Tijdens de laatste oefening 2017-2018 werd bijzondere aandacht geschonken aan het dichten van de kloof tussen de armoededrempel en de minimumuitkeringen en aan de mogelijkheid om zich meer op bijzondere gevallen te richten (bv. alleenstaande ouders), alsook aan het vermijden van de werkloosheids- of inactiviteitsvallen (advies nr. 2023 van 21 maart 2017 betreffende de welvaartsvastheid 2017-2018).

De sociale partners zijn zich bewust van het feit dat sociale fraude de fundamentele van de sociale zekerheid ondermijnt, waardoor ze zich ook volop inzetten in de strijd tegen sociale fraude. Zij onderhouden lange tijd nauwe en regelmatige banden met verschillende instanties belast met fraudebestrijding, met name via een overleg- en informatieplatform over fraude binnen de Raad. Bovendien werden er meerdere ronde tafels georganiseerd met verschillende activiteitensectoren, wat in de meeste gevallen heeft geleid tot Plannen voor eerlijke concurrentie (PEC) om in overleg met die sectoren acties uit te voeren die specifiek op hen gericht zijn.

Tot slot herinnert de Raad eraan dat de fundamentele zekerheid voor ouderen een van de vier fundamentele garanties van de sociale zekerheid vormt die zijn bepaald door de aanbeveling nr. 202. In dat opzicht wenst hij te benadrukken dat de sociale partners belangrijke actoren zijn inzake pensioenen in het kader van de sociale zekerheid en dat dat luik van de sociale zekerheid meer aandacht verdient in het kader van het ontwerprapport dat aan de Raad ter advies werd voorgelegd. Bijgevolg vraagt hij de Belgische regering het ontwerprapport in dat opzicht te vervolledigen.
